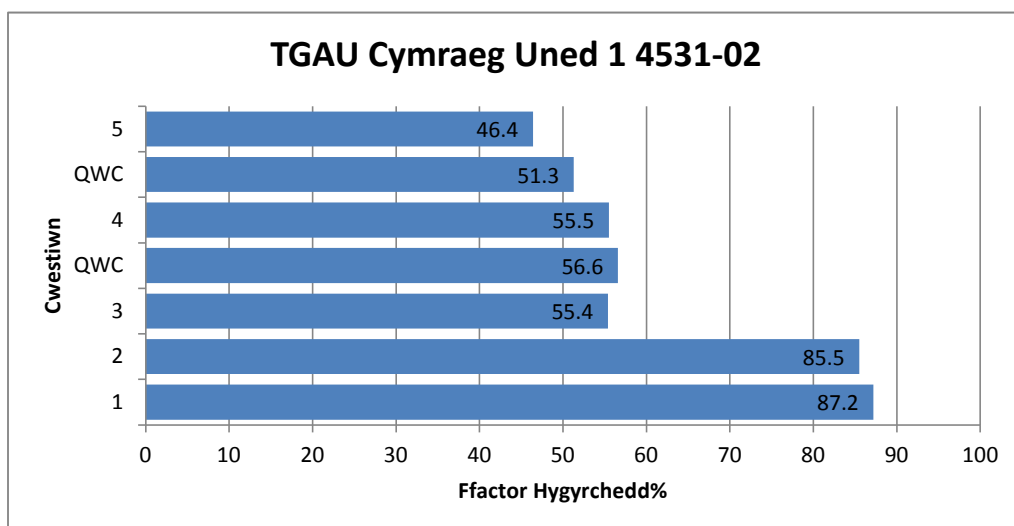

TGAU Cymraeg Uned 1 4531-02

Perfformiad yr holl ymgeiswyr ar draws y cwestiynau

Teitl y cwestiwn	N	Sgôr gymedrig	GS	Marc uchaf	Ff H	Cynnig %
1	1805	4.4	0.9	5	87.2	99.9
2	1803	12.8	2.8	15	85.5	99.8
3	1803	11.1	4.3	20	55.4	99.8
QWC	1805	5.7	1.3	10	56.6	99.9
4	1803	11.1	3.2	20	55.5	99.8
QWC	1803	10.3	3.3	20	51.3	99.8
5	1797	4.6	2.1	10	46.4	99.5

ADRAN A

Darllenwch y **ddau ddarn** ac yna atebwch y **tri** chwestiwn.

Darn Darllen 1: Her i siarad yr iaith tu allan i'r ysgol!

Darn Darllen 2: Gwneud mwy dros y Gymraeg

- Darllenwch y darnau darllen a'r cwestiynau cyfan yn ofalus. Yna, atebwch y cwestiynau, gan ddefnyddio'r ffeithiau o'r darnau darllen yn unig.
- Wrth ateb dylech roi sylw i gywirdeb iaith a mynegiant. Rhoddir hyd at **10 marc** yn yr adran hon am ansawdd eich iaith a'ch mynegiant ar draws yr holl atebion.

2. Her i siarad yr iaith tu allan i'r ysgol! (Darn Darllen 1)
Gwneud mwy dros y Gymraeg (Darn Darllen 2)

Ar ôl darllen **Darn Darllen 1** a **Darn Darllen 2** ysgrifennwch **adroddiad** yn cyflwyno gwybodaeth am sefyllfa'r iaith Gymraeg.

Dylech gyfeirio at:

- nifer/canran y bobl sy'n gallu siarad Cymraeg
- pryder am yr iaith Gymraeg a'r her sy'n ei hwynebu
- llwyddiant ac ymdrechion i hybu'r iaith.

[13]

Ysgrifennwch ar ffurf **adroddiad**.

[2]

Defnyddiwch wybodaeth o'r **ddau ddarn darllen** yn unig.
 Dylech ddefnyddio **eich geiriau eich hun**.
 Dylech ysgrifennu rhwng **un** a **dwy** dudalen.

[15]

2)

SEFYLLFA'R IAITH GYMRAEG

Cancran y bobl sy'n gallu siarad Cymraeg

Yn ôl y Cyfrifiad mae mwy na 50% o boblogoeth Gwynedd yn gallu siarad daclen ac ysgrifennu Cymraeg. Dim ond 45.6% oedd y canran yn Ynys Môn. Mae 38.8% yng Ngheredigion ac mae 32.8% yng Nghaerfyrddin. Roedd 30% o bobl dan 16 yn gallu siarad Cymraeg a llai nag un ym rhob deg o bobl ym Merthyr, Blaenau Gwent a Chasnewydd yn siarad yr iaith. Yn 2001 canran y Siaradwyr Cymraeg oedd 19%.

Pryder am yr iaith Gymraeg a'r hec sy'n ei hysgabu

Yn dilyn canlyniadau siomedig cyfrifiad

2001 mae llawer o drafod sefyllfa'r iaith Gymraeg yng Nghymru. Un o byderon am yr iaith yw bod y canran o siaradwyr yr iaith wedi gostwng o 20.8% i 19% rhwng 2001 a 2011. Yng Nghaerfyrddin gwelwyd y cymysg mwyaf sy'n byder mawr, a gostyngiad o fwy na 6% mewn deng mlynedd. Mae'r iaith hefyd yn colli tir yng Ngheredigion, Gwynedd ac yn Ynys Môn. Mae rhaid codi Statws yr iaith, yn ôl Mentrau Iaith Cymru ac mae hysbysu o fewn cymunedau i gymryddu ac ehangu'r defnydd o'r iaith. Yn 2001 roedd 20.8% yn siarad yr iaith o'r gymharu â 18.5% yn 1991 sy'n golygu bod digryniad cyson ers hynny.

Llyddiant ac ymdrechion i hybu'r iaith.

Mae Mentrau Iaith yn trehnu cyfres o lyfrau lleol dros ychaf i ddenu pobl i gymryd rhan mewn gweithgareddau Gymraeg. Mae rhain yn cynnwys Gŵyl y Ffin - Yr Wyddgwg; Gŵyl Tân Tannat - Llanchaeadau ym Mochnant a llawer mwy. Mae menter iaith hefyd yn ymdrech i hybu'r iaith gan weithio ar draws yr Sir fel arfer ac yn adlewyrchu dynuniad pobl leol i waend defnydd o'r iaith. Ar Hydref 15, 2013 trefuwyd Ddiwrnod Sgwmae Su' mae er mwy'n hybu'r iaith. Cynhaliwyd y digwyddiad yma i annog pobl i ddedrau pob sgwr yn

Gymraeg. Yndrech arall yw i ddefnyddio
iaith wrth gymdeithasu'n electronig
Sef, newid Facebook i fod yn
Gymraeg. Dylai pawb helpu
arfer negeswron testun yn Gymraeg.
Dull arall o hybu'r iaith sydd gan
Menter Iaith Cymru yw Gŵyl y
Gwach ym Mhontardawe. Mae'n
rhad ac am ddim ac yn cynnwys
bandiau cerddorol fel Bandana,
Bronas, Brichiau/Hic a Haver
ny. Mae iwl yna yn addas i'r
teulu ac yn ffordd dda o gymdeithasu
dwy gyfwrng yr iaith Gymraeg.

2)

SEFYLLFA'R IAITH GYMRAEGCannan y bobl sy'n gallu siarad Cymraeg

Yn ôl y Cyfrifiad mae mwy na 50% o boblogoeth Gwynedd yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg. Dim ond 45.6% oedd y canran yn Yngs Môn. Mae 38.8% yng Ngheredigion ac mae 32.8% yng Nghaerfyrddin. Roedd 30% o bobl dan 16 yn gallu siarad Cymraeg a hainag yn ym rhob deg o bobl ym Mertllyn, Blaenau Gwent a Chasnewydd yn siarad yr iaith. Yn 2001 canran y Siaradwyr Cymraeg oedd 19% ✓

Pwyder am yr iaith Gymraeg a'r hec
sy'n ei hysgrifennu

Yn dilyn canlyniadau siomedig cyfrifiad ✓

2001 mae llawer o drafod sefyllfa'r iaith Gymraeg yng Nghymru. Un o byderon am yr iaith yw bod y canrann o siaradwyr yr iaith wedi gostwng o 20.8% i 19% rhwng 2001 a 2011. Yng Nghaerfyrddin gwelwyd y cymysg mwyaf sy'n byder / mawr, a gostyngiad o fwy na 6% yn neu'n deng mlynedd. Mae'r iaith hefyd yn colli tir yng Ngharedigion, Gwynedd ac yn Ynys Môn. Mae rhaid codi Statws yr iaith, yn ôl Mentraw Iaith Cymru ac mae hysbysu o fewn cymunedau i gynyddu ac ehangu'r defnydd o'r iaith. Yn 2001 roedd 20.8% yn siarad yr iaith o'r gymharu â 18.5% yn 1991 sy'n golygu bod digynyddiad cyson ers hynny.

Llyddiant ac ymdrechion i hybu'r iaith.

Mae Mentraw Iaith yn treftu cyfres o nylliau lleol dros ychaf i ddenu pobl i gymryd rhan mewn gweithgareddau Gymraeg. Mae rhain yn cynnwys Gŵyl y Ffin - Yr Wyddgydd, Gŵyl Tân Tarnat - Llanchaeadau ym Mochmaert a llawer mwy. Mae menter iaith hefyd yn ymdrech i hybu'r iaith gan weithio ar draws yr ardal a sefyllfa'r iaith ac yn adlewyrchu dynuniad pobl leol i wneud defnydd o'r iaith. Ar Hydref 15, 2013 treftwyd Ddiwrdd Sgwmae Su' mae er mwy i hybu'r iaith. Cynhalwyd y digynyddiad yma i annog pobl i ddedrau pob sgwr yn

Gymraeg. Yndrech arall yw i ddefnyddio'r
iaith wrth gyndeithiasu'n electronig
Sef, newid Facebook i fod yn
Gymraeg. Dylai pawb helpu
arfer aegsesuon testun yn Gymraeg.
Dull arall o hybu'r iaith sydd gan
Menter Iaith Cymru yw Gŵyl y
Gwach ym Mhentardawe. Mae'n
rhad ac am ddim ac yn cynnwys
bandiau cerddorol fel Bandana,
Bromas, Breichiau/Hic a Hauer
myn. Mae iŵl yma yn addas i'r
teulu ac yn ffordd dda o gyndeithasu
dwy gyfwrng yn iaith Gymraeg.

+ 2 ffordd

13

+2

15

A2. ~~Mae Adar~~ Sefyllfwr iaith Gymraeg
Roedd Gyfrifiad 2011 yn un siomedig iawn
ac mae llawer o drafod wedi bod yn
mynychu am yr iaith Gymraeg yng Nghymru.

Er yr holl ~~drafft~~ trafodiadau a bu am yr
iaith yn lleha, mae'r chwaraeteg yn
mynd i fudiadau sydd wedi bod yn
hybu'r Gymraeg yn dawel bach, er enghraifft,
Clybiau Ffermyr Ifanc, Clybiau Ieuenctid a'r
Menterau Iaith. Hefyd, mae'r gweithgaredd
poblogaidd a bu'n cael ei gynnal uwchaf
y flwyddyn, Sef yr Udd. ~~Rydym~~ Rydym yn
hynod o ffodus i gael ~~am~~ y nifer o'r
mudiadau ~~yn~~ yma, o'r bychain, diwiliand
i'r mudiadau gwledig. Heb yr ymdrechion
yma ~~add~~ yr iaith ddim yn meddiw cynnal.

~~Does dim esgus ar y bobl sydd~~

~~Dim~~

Does dim esgus ar y bobl sydd
ddim yn siarad/~~defnyddio~~ iaith oher-
ydd mae niferocdd o weithgareddau ar gael,
er enghraifft ~~yn yr haf~~ dros yr haf
bu Merbau iaith yn trefnu gweithgareddau
fel Gŵyl y Ffin - Yr Wyddgwg; Gŵyl Tân
Tannat-Aberhonddu; Gŵyl y Gwaen - ~~Pontardawe~~
Pontardawe a llawer, ~~the~~ llawer ~~no~~ mwy.

~~Yr~~ Pryder

Dros yr hanner canrif ~~the~~ diwethaf bu
rhai ardaloedd yn wael iawn ac yn
colli'w tir a eraill yn ennill. ~~Er enghraifft~~

~~Enghraifft~~

Mae iaith yn colli'w tir yng Ngheredigion,
Gwynedd ac yn Ynys Môn. Mae'r canlyniadau
diwethaf sef 19% yn defnyddio'r Gymraeg
yn 2011 yn byder enfawr!

Wrth edrych yn ôl dros y canrif diwethaf
roedd bron i hanner Cymrin siarad yr iaith
ond wrth ~~edrych~~ i'r amser hyn yn ei
blawen ni gafwyd dinistriad cysen!

Her

Wrth edrych trwy'r canlyniadau dros y
canrif diwethaf mae'n amlwg fod y canranau
o'r ~~sia~~ siaradwyr Gymraeg yn llehau.

Mae angen i chi dddechrau siarad ~~eg~~ y
Gymraeg o hyd!

Os ydych chi'n ddisgibl mewn ysgol
ac yn dysgu'r ~~Gymraeg~~ yr Gymraeg yno,
mewn ~~her~~ wr her i chi ~~ddysgu'r~~ ~~Gymraeg~~

~~Siarad~~ y Siarad y Gymraeg adref ~~o~~,
hefo eich ffrindiau a hefyd ei siarad
yn y gymuned. Mae gormod o blant
yn siarad ~~Gymraeg~~ a Saesneg gyda'i
gilydd ond yn ôl siarad Cymraeg yn
yr ysgol. Os ydych chi eisiau siarad y
Gymraeg neu hydyned ddim mae'n
ddylitsnydd i bob unigolyn i siarad y
Gymraeg.

Canlyniadau

Mae canranau lleu, Dyna rhei
o'r canlyniadau a ganranau o'r nifer sy'n
siarad y Gymraeg

1961	1971	1981	1991	2001	2011
26%	20.8%	18.9%	18.5%	20.8%	19%

Mae Cyfrifiad 2011, yn ôl ffigurau'n dangos
Broed 20,222 yn llei o siaradur
Gymraeg yng Nghymru o'i gymharu â
2001. Y canran sydd wedi gostung o
20.8% i 19%.

A2. ~~Yn y cyfnewid~~ Sefyllfwr iaith Gymraeg /
Roedd Cyfrifiad 2011 yn un siomedig iawn
ac mae llawer o drafod wedi bod yn
mynychu am yr iaith Gymraeg yng Nghymru.

Er yr holl ~~trafodiad~~ trafodiad a bu am yr
iaith yn lleha, mae'r chwaraeteg yn
mynd i fudiadau sydd wedi bod yn
hybu'r Gymraeg yn dawel bach, er enghraifft,
Clybiau Ffermyr Ifanc, Clybiau Ieuenctid a'r
Menterau Iaith. Hefyd, mae'r gweithgaredd
poblogaidd a bu'n cael ei gynnal arwaith
y flwyddyn, Sef yr Udd. ~~Rydant~~ Rydynt yn
hynod o ffodus i gael ~~am~~ y nifer o'r
mudiadau ~~yn~~ yma, o'r bychain, diwiliand
i'r mudiadau gwledig. Heb yr yndrechion
yma ~~add~~ yr iaith ddim yn meddiw cynnal.

~~Does dim esgus ar y bobl sydd~~

~~Does~~

Does dim esgus ar y bobl sydd
ddim yn siarad/~~defnyddio~~ iaith oher-
ydd mae nifer o weithgareddau ar gael,
er enghraifft ~~yn yr haf~~ dros yr haf
bu Menter Iaith yn trefnu gweithgareddau
fel Gŵyl y Ffin - Yr Wyddgrug; Gŵyl Tân
Tannat-Aberhonddu; Gŵyl y Gwaed - Pontardawe
Pontardawe a llawer, ~~the~~ llawer mwy.

~~Yn~~ Pryder

Dros yr hanner canrif ~~the~~ diwethaf bu
rhai ardaloedd yn wael iawn ac yn
colli i'w tir a eraill yn ennill. ~~Er enghraifft~~
~~Enghraifft~~

Mae iaith yn colli i'w tir yng Ngheredigion,
Gwynedd ac yn Ynys Môn.ⁿ Mae canlyniadau
diwethaf sef 19% yn defnyddio'r Gymraeg
yn 2011 yn byder enfawr!

Wrth edrych yn ôl dros y canrif diwethaf
roedd bron i hanner Cymrin siarad yn iaith
ond wrth ~~edrych~~ is amser bydd yn ei
blawn ni cafwyd dinwriad aron!

Her

Wrth edrych fwy'r canlyniadau dros y
canrif diwethaf mae'n amlwg fod y canranau
o'r ~~sia~~ siaradwyr Gymraeg yn lleu.ⁿ

Mae angen i chi ddechrau siarad ~~Er~~ y
Gymraeg ohyd!

Os ydych chi'n ddisgibl meun ysgol
ac yn dysgu'r ~~Gymraeg~~ y Gymraeg yno,
mewn ~~rh~~ yr her ydych chi ddechrau ~~Gymraeg~~

~~Marach~~ y siarad y Gymraeg adref ~~ar~~,
hefo eich ffiniau a hefyd ei siarad
yn y gymuned. Mae gormed o blant
yn siarad ~~Gymraeg~~ a Saesneg gyda'i
gilyad ond yn yr siarad Gymraeg yn
yr ysgol. Os ydych chi eisiau siarad y
Gymraeg neu hydymod ddim mae'n
ddylitsydd i bob unigolyn i siarad y
Gymraeg.

Canlyniadau

Mae canranau llawer. Dyna rhei
o'r canlyniadau a ganranau o'r nifer sy'n
siarad y Gymraeg

1961	1971	1981	1991	2001	2011
26%	20.8%	18.9%	18.5%	20.8%	19%

Mae Cyfrifiad 2011, yn 31 ffigurau'n dangos
broed 20,272 yn llei o siaradwyr
Gymraeg yng Nghymru o'i gymharu â
2001 [✓] y canran sydd wedi gostung o
20.8% i 19%.

Ffur: 2

7
+2
9

